УДК 330. 356

Слюсаренко К. В.,
кандидат економічних наук, доцент ДВНЗ "Криворізький національний університет",
Романюк І.,
ДВНЗ "Криворізький національний університет"

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ГМК УКРАЇНИ ТА НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ

У статті досліджено сутність капіталу та джерел його формування, оцінено стан та визначено проблеми фінансування підприємств гірничо-металургійної галузі України.
Ключові слова: *капітал, власний капітал, позиковий капітал, оптимізація структури капіталу, фінансова стійкість.*

В статье исследована сущность капитала и источников его финансирования, оценено состояние и охарактеризованы проблемы финансирования предприятий горно-металлургической отрасли Украины.
Ключевые слова: *капитал, собственный капитал, заемный капитал, оптимизация структуры капитала, финансовая устойчивость.*

This article deals with the nature of funds and sources they are formed with. Also the situation of financing of the mining and metallurgical industry in Ukraine is evaluated and its problems are identified.
Keywords: *funds, own funds, debt capital, optimizing of funds structure, financial stability.*

Постановка проблеми. Підвищення конкурентоспроможності підприємств гірничо-металургійної галузі вимагає технологічного оновлення та оптимізації структури продукції. В умовах фінансової кризи фінансування процесів модернізації та технічного переоснащення гірничо-металургійних підприємств різко скоротилося: річний обсяг інвестицій в основний капітал в 2009 році порівняно з 2007 роком зменшився на 41 %, а прямих іноземних інвестицій – майже в 3,5 рази. Тому питання оптимізації структури капіталу є одним із найбільш важливих та складних завдань, що вирішуються у процесі управління підприємством, оскільки саме від якості сформованої структури значною мірою залежить можливість досягнення цільових показників діяльності підприємства. При цьому постають дві основні проблеми: визначення оптимального співвідношення власного і позикового капіталу, а також раціональний вибір конкретних фінансових інструментів для фінансування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню даної теми присвятили свої роботи такі автори, як І. А. Бланк, Є. Брігхем, Ван Хорн Джеймс, А. М. Поддєрьогін, О. О. Терещенко, В. І. Аранчій, В. Д. Чумак, О. М. Бандурка, Г. Г. Кірейцев, В. О. Подольська, Г. О. Крамаренко, О. О. Шеремет, Д. В. Шиян, О. С. Стоянова, Т. В. Теплова тощо.

Аналіз літературних джерел свідчить про високу зацікавленість вчених та практиків у питаннях оптимізації. Однак, незважаючи на досить велику кількість праць, присвячених цій проблемі, окремі її аспекти недостатньо розроблені та висвітлені в економічній літературі.

Мета і завдання дослідження. Мета статті – дослідження сутності капіталу та джерел формування капіталу гірничо-металургійних підприємств, а також визначення напрямів оптимізації структури капіталу.

Виклад основного матеріалу. Однією з ключових категорій фінансів підприємств є капітал. Саме з його формуванням і використанням безпосередньо пов'язана фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Тому розгляд проблем фінансування гірничо-металургійних підприємств та напрямків оптимізації структури капіталу необхідно почати з дослідження цієї категорії.

Економічна категорія капітал формувалась у процесі еволюції економічних та фінансових наук. З історії економічної думки відомо, що в науковий обіг термін капітал був введений ще Аристотелем, який зробив першу спробу теоретичного осмислення цього поняття. У докласичних економічних теоріях капітал розглядався з різних позицій. При цьому основою його формування вважалися або торгівля з позитивним балансом, або хліборобство [10, с. 273-278].

Значна частина економістів визначили капітал як сукупність речових цінностей. Так, на думку фізіократа Франсуа Кене, "капітал – це не гроші, а ті засоби виробництва, які можна придбати за гроші". Адам Сміт визначає капітал як "головну рушійну силу економічного прогресу. Це запас продукції, що приносить прибуток або за допомогою якого працею створюються нові блага" [8, с. 285].

На думку Жана Батиста Сея, "капітал є одним із чинників виробництва, який утворюється в процесі нагромадження, тобто через залучення до виробництва більшої кількості створених продуктів, ніж

© Слюсаренко К. В., Романюк І., 2012

було спожито в процесі їх виробництва, і є могутнім двигуном, призначеним для використання людиною; і не існує межі капіталу, який можна акумулювати з допомогою часу, виробництва та ощадливості" [8,с. 125]. Американський економіст того ж періоду професор Джон Бейтс Кларк розглядав капітал, на відміну від Ж-Б Сея, не як один чинник, а як два – грошовий капітал і капітальні блага [8, с. 257].

Карл Маркс, автор фундаментальної праці "Капітал. Критика політичної економії", зробив свій внесок у трактування капіталу класичної економічної теорії. В основі цих змін лежала його ідея про додаткову вартість. За К. Марксом додаткова вартість утворюється тільки завдяки найманій праці. Тому він розділив капітал на постійний та змінний. Постійний капітал, до якого входять засоби виробництва: машини, складські приміщення, сировина і всі витрати виробництва, за винятком заробітної плати, може тільки переносити свою вартість на вартість продукту цілком або частинами. Змінний капітал, який складається із заробітної плати робітників, створює додаткову вартість, за рахунок якої й відбувається збагачення капіталіста. Метою капіталіста є отримання додаткової вартості (надлишку вартості вироблених товарів над вартістю витраченого на таке виробництво капіталу). Згідно з марксистською теорією додаткову вартість створює саме змінний капітал. Постійний капітал створює умови, які поширюють право власності капіталіста на додаткову вартість.

Французький економіст, родоначальник економічного романтизму Жан Шарль Леонар Сімон де Сісмонді визначає капітал як "виробничі запаси, переважно засоби виробництва". На противагу цим поглядам, досить часто в економічній літературі капітал трактується як певна сума грошей, вартість. Щодо погляду П'єра Жозефа Прудона, то у нього "капітал – це гроші, причому провідною його формою є тільки капітал позичковий". З погляду Карла Генріха Маркса, "капітал – це вартість, що самозростає".

Відомий англійський економіст початку XX ст. Альфред Маршалл визначав капітал, як "суму коштів, яка вкладається у підприємство переважно з метою "перспективи вигоди", що приваблює вкладників до цього починання. Це речі, що створюють передумови для виробництва". Такої ж думки, як і А. Маршалл, дотримуються П. Самюельсон, К. Макконнелл, С. Брю, визначаючи капітал як виробниче устаткування великих фабрик, складів готової продукції, напівфабрикатів.

Шведський економіст Кнут Вікссель запропонував "речове" трактування капіталу як сукупності всіх одиниць заощадженої праці та зекономленої землі, помножених на тривалість періоду заощаджень.

Загалом серед економістів XIX ст. термін "капітал" належав тільки до того сегмента багатства, який був продуктом минулого виробництва. Багатство, яке не було виробленим, таке, як земля або родовища корисних копалин, було вилучене з визначення капіталу. Дохід від капіталу (визначений у такий спосіб) називався прибутком або процентом, тоді як дохід від природних ресурсів називався рентою. Сучасні економісти, для яких капітал означає просто сукупність товарів і грошей, що використовується для створення ще більшої кількості товарів і грошей, уже не вдаються до такого поділу.

Необхідно відзначити, що в радянський період капітал у будь-якій його формі не був об'єктом дослідження і лише з початком ринкової трансформації економіки почалося формування наукового розуміння економічної природи фінансового капіталу підприємства. При цьому більшість сучасних економістів-фінансистів розглядають "капітал", "фінансовий капітал" як синонім фінансових ресурсів. Це характерно як для вчених України, так і для фахівців з інших країн СНД.

У сучасній економічній теорії існує дуже багато визначень капіталу підприємства. Розмаїття поглядів стосовно визначення капіталу підприємства (табл. 1) зумовлене, перш за все, неоднозначним трактуванням суті капіталу у вітчизняній та зарубіжній літературі.

Таблиця 1

Аналіз тлумачення "капітал підприємства" різними сучасними авторами

Автор	Визначення
Біла О. Г. [2]	Капітал підприємства – сукупні грошові ресурси, що використовуються на підприємстві. Або це авансований у господарську діяльність капітал власний, позичений і залучений у сукупності.
Бланк І. А. [3]	Капітал – це матеріальні, грошові і фінансові вкладення, які достатні для виконання господарсько-фінансової діяльності і створення додаткової вартості.
Брігхем Є. [4]	Капітал – необхідний фактор виробництва і як будь-який інший фактор він має вартість.
Катан Л. І. [11]	Капітал – це накопичений шляхом збереження запас економічних благ у формі, грошових коштів та реальних капітальних товарів, що залучаються його власникам в економічний процес як інвестиційний ресурс і фактор виробництва з метою отримання доходу, функціонування яких в економічній системі ґрунтується на ринкових принципах і пов'язане з фактором часу, ризику і ліквідності.
Клименко С. М. [5]	Капітал – це сукупність матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав і привілеїв, необхідних для здійснення його господарської діяльності.
Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. [6]	Капітал – це вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які інвестуються у формування його активів.

Кудряшов В. П. [7]	Капітал підприємства – це вартість матеріальних цінностей, фінансових вкладень і грошових коштів, необхідних для забезпечення господарської діяльності підприємства.
Поддєрьогін А. М. [8]	Капітал – це кошти, якими володіє підприємство для здійснення своєї діяльності з метою отримання прибутку.
Подольська В. О. [9]	Капітал – це вартість, яка в процесі виробництва дає нову додану вартість, тобто самозростає.
Родіонова В. М. [1]	Капітал підприємства – це грошові доходи і надходження, які перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення затрат із розширеного відтворення економічного стимулювання працівників.
Шелудько В. М. [12]	Розглядає капітал підприємства як "суму власного та боргового капіталу і визначається він тією частиною фінансових ресурсів, яка спеціально сформована й призначена для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку".

Зазначені вище визначення підтверджують той факт, що капітал має багато тлумачень і може трактуватися як матеріальні ресурси, сума грошей та нематеріальні ресурси. Але більшість поглядів на це поняття є схожі в тому, що капітал являє собою здатність приносити дохід.

Уточнюючи вищезазначене, під "капіталом підприємства" розуміють фінансові ресурси підприємства, авансовані ним у формування активів, необхідних для забезпечення безперервної його діяльності з метою максимізації прибутку. Виходячи з цього визначення, можна зазначити, що капітал підприємства відображається як в активі балансу підприємства, в якому відображається куди вкладено кошти, так і у пасиві балансу підприємства, де відображаються джерела формування капіталу (рис. 1).

Рис. 1. Відображення капіталу підприємства у балансі

Будь-яке підприємство формує свої фінансові ресурси за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел. Джерела фінансування майна підприємств поділяють на власний та залучений капітал.

Власний капітал може бути сформований за рахунок внесків власників підприємства або шляхом реінвестування прибутку. В іноземних літературних джерелах фінансування за рахунок нерозподіленого прибутку та амортизаційних відрахувань досить часто позначають також як Cash-flow-фінансування.

Позичковий капітал, як і власний, може бути мобілізований із зовнішніх та внутрішніх джерел. До зовнішніх джерел формування позичкового капіталу належать: кредити банків (довго- і короткострокові); кредиторська заборгованість за матеріальні цінності, виконані роботи, послуги; заборгованість за розрахунками (з одержаних авансів, з бюджетом, з оплати праці тощо).

До внутрішніх джерел формування позичкового капіталу можна зарахувати: нараховані у звітному періоді майбутні витрати та платежі (у т. ч. так звані стійкі пасиви); доходи майбутніх періодів.

Як джерела фінансування можна розглядати фінансові ресурси підприємств, що формуються в результаті реструктуризації активів, під чим розуміють заходи, пов'язані зі зміною складу та структури окремих позицій активів. У рамках реструктуризації активів розглядають також амортизаційні відрахування і кошти, які одержує підприємство в результаті дезінвестицій. Щоправда, дискусійним є питання віднесення дезінвестицій до зовнішніх джерел фінансування.

Співвідношення між власними та залученими джерелами фінансування визначає структуру капіталу, що формується відповідно до стратегічних завдань кожного конкретного підприємства на визначений термін. Рішення з визначення структури капіталу – це вибір компромісу між ризиком і прибутковістю, оскільки збільшення частки позикового капіталу підвищує ризик, але одночасно забезпечує підвищення прибутковості на вкладені кошти. Формування оптимальної структури капіталу дає можливість власникам підприємства отримати максимум прибутку на вкладений капітал. Варто зазначити, що однакової для всіх підприємств оптимальної структури капіталу не існує.

Оптимальною можна назвати таку структуру джерел, що сформована в результаті оптимізації за різними критеріями. Можна виділити три найбільш поширені критерії оптимізації структури капіталу, а саме:

– максимізація рентабельності власного капіталу;
– мінімізація середньозваженої вартості капіталу;
– мінімізація рівня фінансових ризиків.

Як свідчить досвід гірничо-металургійних підприємств, оптимізація структури капіталу є нагальним питанням, що потребує швидкого та ефективного вирішення. Тому основними завданнями оптимізації структуру капіталу повинно стати: формування структури капіталу, яка забезпечила б найефективніший розвиток підприємства; створення умов, за яких підприємство отримує максимальний прибуток.

Необхідно відмітити, що гірничо-металургійні підприємства забезпечують майже 25% національного ВВП. Більшість підприємств ГМК зосереджено в Криворізькому басейні (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка співвідношення обсягів реалізації продукції гірничо-металургійних підприємств та ВВП України за 2006-2011 роки, млрд. грн.

Показники	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік	Темп росту, %				
							2007/ 2006	2008/ 2007	2009/ 2008	2010/ 2009	2011/ 2010
Загальний обсяг реалізації продукції підприємств ГМК України [13]	188,09	240,01	328,61	247,06	368,55	385,89	127,60	136,92	75,18	149,17	104,70
Обсяги реалізації продукції гірничо-металургійних підприємств Кривбасу	25,29	36,27	50,61	30,53	55,69	-	143,42	139,54	60,32	182,41	-
Валовий внутрішній продукт [13]	544,20	720,70	948,10	913,40	1094,6	1314,0	132,43	131,55	96,34	119,84	120,04
Частка загального обсягу реалізації продукції підприємств ГМК України у ВВП, %	34,56	33,30	34,66	27,05	33,67	29,37	96,35	104,08	78,04	124,48	87,22
Частка обсягів реалізації продукції гірничо-металургійних підприємств Кривбасу у ВВП, %	4,65	5,03	5,34	3,34	5,09	-	108,29	106,07	62,62	152,21	-

Відповідно до даних табл. 2 можна побачити, що значну частину у ВВП України займає виручка від реалізації продукції гірничо-металургійних підприємств Криворізького басейну. Протягом 2006-2010 років частка виручки від реалізації продукції гірничо-металургійних підприємств Кривбасу займає близько 5%.

Проведене дослідження показало, що основним джерелом фінансування на більшості підприємств ГМК України, й зокрема, на підприємствах Криворізького басейну є власні кошти підприємств – прибуток та амортизаційні відрахування. З даних, що подані у табл. 3, видно, що більшість підприємств Криворізького басейну фінансують своє майно за рахунок власних коштів. Винятком є ПАТ "ЦГЗК" та ПАТ "ПВП "Кривбасвибухпром", коефіцієнти автономії яких не перевищують 40% (табл. 3).

Таблиця 3

Аналіз динаміки показників фінансової стійкості гірничо-металургійних підприємств Криворізького басейну за 2008-2010 роки

Показники	Станом на 01. 01.				Відхилення (+/-)		
	2008 року	2009 року	2010 року	2011 року	2008	2009	2010
1. Коефіцієнт мобільності активів (частка оборотних активів у майні)							
ПАТ "ПівнГЗК"	0,623	0,744	0,510	0,579	0,121	-0,234	0,069
ПАТ "ЦГЗК"	0,523	0,797	0,780	0,535	0,274	-0,017	-0,245
ПАТ "ПівдГЗК"	0,606	0,78	0,79	0,83	0,174	0,010	0,040
ПАТ "Євраз Суха Балка"	0,518	0,617	0,297	0,369	0,099	-0,320	0,073
ПАТ "КЗРК"	0,427	0,587	0,424	0,418	0,160	-0,163	-0,006
ПАТ "ПВП "Кривбасвибухпром"	0,669	0,721	0,827	0,753	0,052	0,106	-0,074

ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг"	0,650	0,545	0,525	0,526	-0,105	-0,020	0,001
ПАТ "ІнГЗК"	0,533	0,799	0,553	0,603	0,266	-0,246	0,050
2. Коефіцієнт автономії							
ПАТ "ПівнГЗК"	0,590	0,670	0,630	0,460	0,080	-0,040	-0,170
ПАТ "ЦГЗК"	0,570	0,480	0,760	0,250	-0,090	0,280	-0,510
ПАТ "ПівдГЗК"	0,55	0,70	0,65	0,78	0,150	-0,050	0,130
ПАТ "Євраз Суха Балка"	0,740	0,845	0,847	0,886	0,105	0,002	0,039
ПАТ "КЗРК"	0,903	0,829	0,831	0,854	-0,074	0,002	0,023
ПАТ "ПВП "Кривбасвибухпром"	0,670	0,502	0,436	0,395	-0,168	-0,066	-0,041
ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг"	0,837	0,785	0,772	0,644	-0,052	-0,013	-0,128
ПАТ "ІнГЗК"	0,720	0,610	0,710	0,550	-0,110	0,100	-0,160
3. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу							
ПАТ "ПівнГЗК"	0,410	0,330	0,370	0,540	-0,080	0,040	0,170
ПАТ "ЦГЗК"	0,430	0,520	0,240	0,750	0,090	-0,280	0,510
ПАТ "ПівдГЗК"	0,450	0,300	0,350	0,220	-0,150	0,050	-0,130
ПАТ "Євраз Суха Балка"	0,260	0,155	0,153	0,114	-0,105	-0,002	-0,039
ПАТ "КЗРК"	0,097	0,171	0,169	0,146	0,074	-0,002	-0,023
ПАТ "ПВП "Кривбасвибухпром"	0,330	0,498	0,564	0,605	0,168	0,066	0,041
ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг"	0,163	0,215	0,228	0,356	0,052	0,013	0,128
ПАТ "ІнГЗК"	0,280	0,390	0,290	0,450	0,110	-0,100	0,160
4. Коефіцієнт маневреності							
ПАТ "ПівнГЗК"	0,570	0,670	0,420	0,240	0,100	-0,250	-0,180
ПАТ "ЦГЗК"	0,340	0,760	0,430	0,270	0,420	-0,330	-0,160
ПАТ "ПівдГЗК"	1,1	0,87	0,85	0,87	-0,230	-0,020	0,020
ПАТ "Євраз Суха Балка"	0,351	0,309	0,332	0,376	-0,042	0,023	0,044
ПАТ "КЗРК"	0,444	0,585	0,398	0,404	0,141	-0,187	0,006
ПАТ "ПВП "Кривбасвибухпром"	0,520	0,603	0,666	0,373	0,083	0,063	-0,293
ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг"	0,646	0,482	0,425	0,265	-0,164	-0,057	-0,160
ПАТ "ІнГЗК"	0,350	0,740	0,510	0,500	0,390	-0,230	-0,010
5. Коефіцієнт фінансового левериджу							
ПАТ "ПівнГЗК"	0,210	0,060	0,220	0,190	-0,150	0,160	-0,030
ПАТ "ЦГЗК"	0,200	0,050	0,190	0,130	-0,150	0,140	-0,060
ПАТ "ПівдГЗК"	0,32	0,19	0,18	0,08	-0,130	-0,010	-0,100
ПАТ "Євраз Суха Балка"	0,351	0,183	0,180	0,129	-0,168	-0,003	-0,051
ПАТ "КЗРК"	0,107	0,206	0,203	0,171	0,099	-0,003	-0,032
ПАТ "ПВП "Кривбасвибухпром"	0,493	0,992	1,291	1,523	0,499	0,299	0,232
ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг"	0,190	0,273	0,295	0,552	0,083	0,022	0,257
ПАТ "ІнГЗК"	0,040	0,020	0,200	0,290	-0,020	0,180	0,090

Основною причиною зменшення частки власного капіталу на підприємствах ГМК у 2009-2010 роках стало зниження обсягу отриманого прибутку. Величина отриманого чистого прибутку підприємствами Криворізького басейну у 2008-2010 роках скоротилася через погіршення фінансового стану підприємств унаслідок фінансово-економічної кризи. Розмір прибутку, що залишається у розпорядженні промислових підприємств в Україні, є низькими. Це зумовлено їх технологічним відставанням, значним податковим навантаженням, високим ступенем зношеності основних фондів. При значній зношеності основних фондів більша частина фінансових ресурсів спрямовується в оборотні активи. Як свідчать дані табл. 3, по більшості гірничо-металургійних підприємств Криворізького басейну коефіцієнт мобільності активів перевищує 60%. Тут необхідно звернути увагу на значну зношеність устаткування переважної частини даних підприємств. Ступінь зношеності основних фондів гірничо-металургійних підприємств становить близько 70%, тоді як у розвинених країнах основні фонди оновлюються кожні 12–15 років.

Чинна в Україні система нарахування амортизації не дає змоги формувати амортизаційні фонди навіть в обсягах, еквівалентних зношуванню основних засобів, не кажучи про їх розширене відтворення. Іншою проблемою є те, що через відсутність контролю з боку держави та скрутний фінансовий стан підприємств амортизаційні відрахування часто спрямовуються на поточні витрати.

Як видно з даних табл. 3, частка позикових коштів в структурі капіталу підприємств ГМК Криворізького басейну коливається в межах від 11,4 до 75%. Якщо розглядати структуру позикового капіталу досліджуваних підприємств, то можна зазначити, що найбільшу частку займає кредиторська заборгованість, яка становить близько 90%. Така структура говорить про те, що досить велика частина коштів вилучається з обороту підприємств та призводить до кризи неплатежів.

Як довгострокові, так і короткострокові кредити банків у структурі позикових коштів займають незначну частку (близько 10%). Строкова структура кредитів є незбалансованою: їх більшість є короткостроковими, що свідчить про спрямування кредитів на поповнення оборотних коштів підприємств. Фінансування ж інвестиційних заходів здійснюється за рахунок довгострокових кредитів, частка яких у структурі капіталу підприємств залишається низькою.

Іншою проблемою, що обмежує можливості гірничо-металургійних підприємств фінансувати інвестиційні заходи, є нерозвиненість альтернативних джерел фінансування (фінансовий лізинг, механізми IPO, спільне інвестування). Альтернативні механізми фінансування діяльності промислових підприємств не набули достатнього розвитку через недосконалість нормативно-правової бази їх використання, низького рівня захисту прав інвесторів щодо отримання дивідендів та повернення вкладених інвестицій.

Висновки. Отже, серед основних проблем фінансування підприємств ГМК України можна виділити:

– обмеженість власного капіталу для фінансування інвестиційних заходів підприємств внаслідок скорочення сум отриманого прибутку; недосконалість чинної системи нарахування амортизації; відсутності стимулів для інвестування у технологічне переобладнання виробництв;

– обмеженість використання банківського кредитування як інвестиційного ресурсу внаслідок високих процентних ставок за кредитами; збитковість діяльності банків;

– нерозвиненість альтернативних джерел фінансування промисловості (фінансового лізингу, механізмів IPO, спільного інвестування).

Враховуючи те, що основними джерелами формування капіталу українських гірничо-металургійних підприємств є власні кошти, на сьогодні особливу увагу необхідно зосередити саме на стимулюванні інвестування підприємствами власних коштів у розвиток і модернізацію виробництва. Для цього необхідно запровадити таке:

– застосування механізмів пільгового оподаткування та диференціації ставок оподаткування для підприємств, що запроваджують інновації;

– запровадити обмеження не лише щодо мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, а й щодо максимальних строків їх використання. Це змусить гірничо-металургійні підприємства проводити більш виважену амортизаційну політику, не допускати нецільового використання амортизаційних коштів та сприятиме підвищенню їх конкурентоспроможності;

– запровадити систему державного контролю щодо цільового використання амортизаційних фондів на інвестування у виробництво.

Література:

1. Бідник О. І. Поняття капіталу підприємства та його еволюція / О. І. Бідник // Науковий вісник Українського державного лісотехнічного університету. – 2007. – Вип. 17. 2. – С. 131-135.

2. Біла О. Г. Фінансове планування і прогнозування: [навч. посібник] / Біла О. Г. – Львів: Компакт-ЛВ, 2005. – 312 с.

3. Бланк И. А. Управление формирование капитала / Бланк И. А. – К. : "Ника-Центр", 2008. – 510 с.

4. Брігхем Є. Ф. Основи фінансового менеджменту: [навч. посібник] / Брігхем Є. Ф. – Київ: Центр навчальної літератури, 2008. – 560 с.

5. Клименко С. М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: [навч. посіб.] / С. М. Клименко. – Київ. : КНЕУ, 2008. – 520 с.

6. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент: підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – Київ: Центр навчальної літератури, 2008. – 520 с.

7. Кудряшов В. П. Фінанси: [навч. посібник] / Кудряшов В. П. – Херсон: Олді-плюс, 2002. – 352 с.

8. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент: підручник / Поддєрьогін А. М. – К. : КНЕУ, 2008. – 536 с.

9. Подольська В. О. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.] / В. О. Подольська, О. В. Яріш. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 202 с.

10. Созанський Л. Й. Теоретичні аспекти сутності капіталу підприємств / Л. Й. Созанський // Науковий вісник Українського державного лісотехнічного університету. – 2005. – Вип. 15. 2. – С. 273-278.

11. Фінансовий менеджмент / [Катан Л. І., Бровко Л. І., Дуброва Н. П., Бондарчук Н. В.]. – Суми: "Довкілля", 2009. – 184 с.

12. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підручник / Шелудько В. М. – К. : Знання, 2006. – 439 с. – (Вища освіта XXI століття).

13. Промисловість України у 2007-2010 роках [Електронний ресурс] Статистичний збірник / Держ. ком. статистики України: ред. Л. М. Овденко. Київ, 2011. – 307 с. – Режим доступу до збірника: http://www.ukrstat.gov.ua/.